

Biblia (129, 154, 171). A júdai királyság történeti kontextusába illeszkedő héber feliratok kapcsán ugyanis anakronisztikus Ótestamentumról vagy Ószövetségről beszélni. Hiszen ezek a fogalmak egyértelműen keresztény teológiai megközelítésre utalnak, miközben vallástörténeti szempontból a zsidó nép és vallás történetét (különösen a Kr. e.-i korra vonatkozóan) önmagában kell tekinteni; amelyre egyébként maga a szerző is törekszik. Ezért nem hagyhatja figyelmen kívül a Kőszeghy Miklós munkáját az, aki a zsidó nép történetével vagy zsidó vallástörténettel kíván foglalkozni. A mű ugyanis, amelyet gazdag jegyzetanyag és irodalmi hivatkozás tesz értékessé, közelebb visz a Héber Biblia *miért*-jeinek a sokkal jobb megértéséhez. (*Kréné. Ókori források – Ókortörténeti tanulmányok, 2. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2003*)

JAKAB ATTILA

PUSKELY MÁRIA: DR. BATTHYÁNY Élete képekben, dokumentumokban, történelmi mozaikkal

2003. március 23-án II. János Pál pápa Rómában boldoggá avatta dr. Batthyány-Strattmann Lászlót. Erre az alkalomra több könyv is (újra) napvilágot látott „a szegények orvosának” életéről, alábbiakban mégis egy különleges albumra hívnánk fel az olvasóink figyelmét. Puskely Mária nővér, egyháztörténész könyvében nem pusztá életrajzra törekedett, hanem arra, hogy Batthyány-Strattmann László élete korabeli dokumentumok, elsősorban fényképek, naplók, levelek, újsághírek, tanúvallomások és feljegyzések segítségével rajzolódjon ki mindazok előtt, akik végigolvassák az ismert szerző könyvét.

A többéves kutatás eredményeként létrejött kötet három fő fejezetre osztható. Az elsőben — melynek címe a Batthyány-címer feliratával (*fidelitate et fortitudine*) azonos — mozaikokat olvashatunk egy olyan család életéből, melynek tagjai történelmünk szinte minden korszakában jelen voltak. Hiszen a Batthyányak jeles államférfiakat, hadvezéreket, nádorokat, tudósokat és egyházi személyeket adtak országunknak. E fejezetből meg tudhatjuk többek között, hogy a 14. században találkozunk először a Batthyány névvel, amikor egy ősi honfoglalás kori család leszármazottja feleségül vett egy Batthyány Katalin nevű leányt. A család címerét 1500-ban Batthyány I. Boldizsár, Kőszegvár kapitánya készítette el. A 18. századból Batthyány József bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek említen-dő, kinek munkásságát az esztergomi székes-

egyházi könyvtár sok-sok kincse is dicséri. A 19. században Batthyány Kázmér a Szemere-kormány külügyminisztereként, Batthyány Lajos az első felelős magyar kormány miniszterelnökeként, a szabadságharc vértanújaként írta be magát hazánk történelmébe.

A második, s egyben leghosszabb fejezetet átolvasva fényképek és dokumentumok felhasználásával elevenedik meg előttünk a boldoggá avatott személy élete: születésének körülményei, megkeresztelkedése, édesapjának kegyvesztettsége a Szentatya és az udvar előtt, középiskolai és egyetemi tanulmányai, házassága, gyermekeinek születése, szüleinek, majd az elsőszülött Ódön fiának halála, illetve lelkiismeretes orvosi működése. Mindeközben képet kapunk vallásosságáról, lelki életéről is. Még 1916-ban belépett a harmadrendi ferencesek közé. A korabeli visszaemlékezések figyelembevételével elmondható, hogy Jézus aláztos és állhatatos imádója volt, aki operációi előtt gyakran betegeivel együtt imádkozott, hogy Isten áldása kísérje munkáját. Búcsúzáskor minden betegének adott egy szentképet és egy füzetet, amelynek ez volt a címe: „Nyisd fel szemeidet, és láss!” Bizott abban, hogy a füzetben található tanítások és jó tanácsok révén betegeinek a lelki gyógyulásához is segítséget tud nyújtani. Gyakran ministrált együtt gyermekeivel, az egyház minden ügyét sajátjának tekintette. 1931. január 22-én este adta vissza lelkét a Teremtőjének. Köztudott, hogy a család címerének egyik motívuma a pelikán madár, amely a néphit szerint a vérével táplálja kicsinyeit. Ugyanígy Batthyány-Strattmann László sem kímélte magát, nem ismert fáradtságot és minden áldozatra kész volt, ha embertársainak szüksége volt rá. Bizonyára ezt a szolgálatkészségét akarta kifejezni azzal, hogy a családi címer jelmondatát így módosította: *fidelitate et caritate* — s ezt vette át könyve második fejezetének címéül a szerző.

A harmadik fejezetben megismerkedhetünk Batthyány-Strattmann László gyermekeivel és unokáival. Puskely Mária megemlíti, hogy 2003-ban 31 unokából 27 él, a dédunokák száma is több mint 70, tőlük is újabb Batthyány utódok származnak. Emlékművek, emléktáblák, üvegablakok, valamint a boldoggá avatott személy nevét felvevő intézmények hirdetik a 112. zsolttár szavait: „*Örökké emlékezetben marad az igaz.*”

A kötetet forrás- és irodalomjegyzék, valamint névmutató zárja. (*Szent István Társulat, Budapest, 2003*)

PETRÁS PÉTER